

IV
Góry

1. Proszę przeczytać tekst, a następnie zaznaczyć:
P – gdy zdanie jest prawdziwe,
F – gdy jest fałszywe.

Jaki mamy krajobraz?

Polska ma opinię kraju o monotonnym, płaskim krajobrazie. I choć prawdą jest, że większa część terytorium Polski leży na pasie nizin należących do Niziny Środkowoeuropejskiej, to opinia ta nie jest do końca prawdziwa. Polski krajobraz – tak jak polska przyroda – potrafi mocno zaskoczyć, a przede wszystkim oczarować.

Im bliżej jest się południa kraju, tym rzeźba terenu staje się bardziej malownicza. Z zachodu na wschód ciągną się bowiem przepiękne górskie pasma o niezwykle zróżnicowanej historii, budowie i walorach przyrodniczych.

Najbardziej wysunięte na zachód są Sudety. Najwyższym pasmem górskim Sudetów są Karkonosze, a najwyższym szczytem jest Śnieżka, która ma wysokość 1603 metrów nad poziomem morza (m n.p.m.). Można wspiąć się na nią z polskiej oraz z czeskiej strony granicy. Mimo iż góry te nie są najwyższe w Polsce, prowadzące przez nie szlaki są już stosunkowo wymagające – zwłaszcza zimą. Dużą popularnością wśród turystów cieszą się także Góry Izerskie w Sudetach Zachodnich na polsko-czesko-niemieckim pograniczu. Zimą spotkać tam można miłośników narciarstwa biegowego, a latem rowerzystów. Teren jest łagodny, niezwykle malowniczy (z pięknymi widokami na sąsiednie, wysokie Karkonosze) i sprzyja turystyce rodzinnej.

Turyści zakochani w szwajcarskich widokach również nie będą się nudzić w Polsce. Wysokimi górami typu alpejskiego są Tatry. Najwyższy szczyt polskich Tatr to Rysy, które mają 2499 m n.p.m. Tatrzański Park Narodowy odwiedza niemal 4 miliony (mln) turystów rocznie. Ta liczba jest najlepszym dowodem na to, jakim zainteresowaniem cieszy się turystyka górską w Polsce.

Opinię najdzikszych gór mają natomiast Bieszczady, które znajdują się na południowo-wschodnim krańcu Polski. Podobnie jak Tatry są częścią Karpat – gór tak ogromnych, że ciągną się aż przez osiem europejskich krajów. W Bieszczady warto pojechać zwłaszcza wiosną. Można zobaczyć wówczas kwitnące drzewa owocowe dawnych osad i wsi, które dziś pochłonął las. W Bieszczadach żyją na wolności wilki, żubry, niedźwiedzie i rysie – drapieżne koty. To góry dla największych miłośników dzikiej przyrody.

Z kim i dokąd?

Najstarsze w Polsce są Góry Świętokrzyskie. Są też najniższe, bo-
wiem Łysica, która jest najwyższą górą, ma zaledwie 612 m n.p.m. Góry
Świętokrzyskie słyną jednak z magii i czarów. Według legend właśnie
tam, na Łysej Górze, odbywały się sabaty czarownic.

TABELA ODPOWIEDZI		P	F
0	Tekst mówi o geologii Polski.		X
1	Polska ma jednolity krajobraz.		
2	Góry w Polsce są do siebie podobne.		
3	Śnieżka to góra w Karkonoszach.		
4	Strome i skaliste zbocza cechują Góry Izerskie.		
5	Turystyka góraska nie jest jednak popularna w Polsce.		
6	W Bieszczadach żyją na wolności duże drapieżniki.		
7	Kobiety uprawiające magię spotykały się na Łysicy.		

2. Proszę uważnie słuchać tekstu czytanego przez lektora
i wykonywać zadanie zgodnie z podanym przykładem.

Uwaga! Tekst zostanie odczytany dwa razy.

[Wyszukaj też w YouTube: *Z kim i dokąd – Jaki mamy krajobraz?*]

Proszę zaznaczyć właściwe odpowiedzi.

Przykład:

2.0. Ten tekst mówi o

- a) górach w świecie.
- b) **górach w Polsce.**
- c) opiniach na temat krajobrazu.

2.1. Krajobraz jest mniej jednolity

- a) na zachodzie Polski.
- b) na południu Polski.
- c) na wschodzie Polski.

- 2.2.** Najwyższym pasmem Sudetów są
- Karkonosze.
 - Góry Izerskie.
 - Tatry.
- 2.3.** Rysy mają wysokość
- 2399 m n.p.m.
 - 3499 m n.p.m.
 - 2499 m n.p.m.
- 2.4.** Karpaty ciągną się przez
- 7 krajów europejskich.
 - 8 krajów europejskich.
 - 6 krajów europejskich.
- 2.5.** Góry Świętokrzyskie kojarzą się z
- obecnością dużych drapieżników.
 - majestatycznymi żubrami.
 - tajemną wiedzą, obrzędami i zaklęciami.

UWAGA! Wymów to dobrze!

W języku polskim grupy spółgłosek wymawiane są zawsze tak samo – wszystkie spółgłoski wymawiane są w nich jako dźwięczne lub jako bezdźwięczne.

Np. Góry Świętokrzyskie [śfijentokszyskje].

3. Proszę starannie wymówić frazy.

Proszę zwrócić szczególną uwagę na wyróżniony fragment:

- *Wiosną młode **trawki** porastają **bieszczadzkie** połoniny.*
- ***Tatrzański** Park Narodowy przyciąga tysiące turystów dziennie.*
- ***Beskidzkie** szlaki uchodzą za jedne z najciekaw**szych** w Polsce.*
- ***Przyroda** Gór Święto**krzyskich** jest niepowtarzalna.*
- *Nic nie zastąpi malowniczego krajobrazu **Roztocza**.*
- *W Bieszczadach można zobaczyć dojrzewające w lesie **śliwki** czy **wisnie**.*
- ***Wszystko**, co **trzeba** wiedzieć o polskich górach, jest już w internecie.*
- *W górach nie powinny **powstawać** szkodliwe dla przyrody inwestycje.*
- *Najszy**bsi** turyści wchodzą na góry nawet dwa razy szybciej niż mówi mapa.*
- ***Jakże** chciałbym pojechać w Sudety!*

Z kim i dokąd?

4. **Słowotwórstwo (stopniowanie przymiotnika).** Proszę przeczytać przykład i uzupełnić ćwiczenie.

UWAGA: Stopniowanie może być syntetyczne lub opisowe. Należy dopasować rodzaj gramatyczny i liczbę.

Przykład:

Dziki – Karkonosze, Beskidy, Bieszczady

Karkonosze są dzikie, Beskidy są dziksze, ale Bieszczady są najdziksze.

Wysoki – Śnieżka, Babia Góra, Rysy

.....

Niski – Skopiec, Łysica, Ślęża

.....

Lubiany – Góry Stołowe, Pieniny, Karkonosze

.....

Skalisty – Beskidy, Karkonosze, Tatry

.....

Zagadkowy – Izery, Góry Stołowe, Góry Sowie

.....

Stromy – Szrenica, Diablak, Świnica

.....

Stary – Góry Świętokrzyskie, Sudety, Karpaty

.....

Popularny – Beskid Żywiecki, Pieniny, Tatry

.....

Niedostępny – Tarnica, Wielka Rawka, Halicz

.....

Tajemniczy – Góry Świętokrzyskie, Góry Izerskie, Bieszczady

.....

Magiczny – Łysica, Ślęza, Łysa Góra

UWAGA! ZAPAMIĘTAJ!

W języku polskim wyróżniamy 3 stopnie przymiotników – równy, wyższy i najwyższy. Regularne stopniowanie dzieli się na syntetyczne i opisowe. W syntetycznym przymiotnikom w stopniu wyższym dodajemy końcówkę **-szy** lub końcówkę **-ejszy**, a w stopniu najwyższym dodatkowo przedrostek **naj-** – np. *ciekaw*, *ciekawszy*, *najciekawszy*. Stopniowanie opisowe polega na dodaniu przysłówka *bardziej* (stopień wyższy) lub *najbardziej* (stopień najwyższy) – np. *zrozumiały*, *bardziej rozumiały*, *najbardziej rozumiały*.

UWAGA! ZAPAMIĘTAJ!

Stopniowanie opisowe najczęściej dotyczy przymiotników odrzeczownikowych (np. *górzysty*) oraz imiesłów przymiotnikowych. Istnieje również stopniowanie nieregularne, które polega na zmianie tematu fleksyjnego, np.:

dobry – lepszy – najlepszy
zły – gorszy – najgorszy
maty – mniejszy – najmniejszy

5. Słowotwórstwo (aspekt). Proszę przeczytać tekst i uzupełnić przedrostki czasowników zgodnie z podanym przykładem (można powtarzać i zostawić niewykorzystane).

pod-, z-, w- (we-), wy-, od-, przy-, prze-, do-, roz-, po-

Przykład:

Chcę (lecieć) na wakacje do Polski.

Chcę ... **polecieć** ... na wakacje do Polski.

Odkąd postanowiłem uczyć się języka polskiego, miałem okazję (lecieć) do Polski już ponad 10 razy. Udało mi się (jechać) Polskę wszzer i wzdłuż. W zeszłym roku zdecydowałem się (jechać) nawet w Bieszczady i (iść) całą Połoniną Wetlińską. Przy okazji mogłem (jechać) też do Ustrzyk i (iść) na Tarnicę. Z górskich wycieczek najlepiej wspominam jednak Karkonosze. Postanowiłem (jechać) kolejką linową na Szrenicę i (iść) szlakiem do Szklarskiej Poręby. Teraz jestem na letniej szkole języka polskiego w Poznaniu, ale zanim wszyscy będą musieli (jechać) do swoich domów, pójdziemy (próbować) sztuczny stok na Malcie.

Z kim i dokąd?

6. **Składnia (szyk).** Proszę ułożyć zdania z rozsypanych słów i wypisać z nich wyrażenia przyimkowe z nazwami geograficznymi.

Przykład:

[Świętokrzyskich; najwyższą; jest; górą; W; Górach; Łysica]

W Górach Świętokrzyskich najwyższą górą jest Łysica.

Wyrażenie przyimkowe: W Górach Świętokrzyskich

[się; mi; Bardzo; przyroda; podoba; polska]

.....

[narodowe; mnie; Fascynują; parki]

.....

[marzyłem; zawsze; Od; , żeby; Podhale; na; pojechać; Tatry; i; zwiedzić]

.....

[pojechałem; przed; W; laty; Karkonosze; pięcioma]

.....

[Wspaniale; Sudeckim; też; na; Pogórze; było]

.....

[być; musi; Karpatach; podobnie; W]

.....

[płaski; Wielkopolsce; krajobraz; W; jest; , ale; i; jeziora; są; piękne; lasy; tam]

.....

[jest; w; Jednak; szlaków; Beskidach; najczęściej; turystycznych]

.....

[pojechać; chcę; również; Tam; szybko]

.....

[Polski; Zanim; z; wyjadę; pojedę; na pewno; w; dzikie; też; Bieszczady]

.....

